

Missiv

Dnr 22REK31
2023-04-05

Omvårdnadsnämnden

Begäran om yttrande: granskning av läkemedelshantering inom hemsjukvård och hemtjänst

Bakgrund

Omvårdnadsnämnden är vårdgivare för den hälso- och sjukvård som erbjuds patienter inskrivna i hemsjukvården. En central uppgift i hemsjukvården är att förvara, hantera och i förekommande fall dela ut läkemedel.

För läkemedelshantering finns ett omfattande regelverk bestående av lagar, förordningar och föreskrifter som vårdgivaren måste följa. Enligt regelverket är det enbart hälso- och sjukvårdspersonal som är behörig att hantera läkemedel. Det innebär att kommunens sjuksköterskor är behöriga att hantera läkemedel, men att dessa uppgifter kan delegeras till annan vårdpersonal¹, vanligen undersköterska eller vårdbiträde. Det är vanligt förekommande att sjuksköterskorna i hemsjukvården delegerar läkemedelshantering till undersköterskor och övrig personal inom hemtjänsten. Delegering får göras under vissa förutsättningar och villkor samtidigt finns det formkrav² på rutiner och dokumentering av delegering. Exempelvis är delegeringsbeslutet alltid personligt och får inte avse en viss yrkesgrupp som till exempel undersköterskor eller vårdpersonal i ett givet verksamhetsområde. Därtill behöver den som tar emot delegeringen ha tillräcklig kunskap, erfarenhet och förutsättningar att ta emot delegeringen och om det är förenligt med en god och säker vård av kunden. Den som utfärdar en delegering ansvarar för att den som får läkemedelsdelegering har tillräcklig kunskap, förutsättningar och praktisk erfarenhet att utföra arbetsuppgiften. Delegeringen kan närsomhelst återkallas.

Som ovan beskrivet är rekrytering och bemanning av anställda med rätt kompetens centralt för hemsjukvård. Särskilt med de krav som ställs för delegering av uppgifter till någon annan. Nämnden är beroende av kommunstyrelsens tillhandahållande av anställda utifrån att styrelsen är arbetsgivaransvarig. Kommunrevisionen har fått indikationer att

¹ Vårdpersonal avser vårdbiträden, undersköterskor samt sjuksköterskor.

² HSLF-FS 2017:37 4 kap. 2 §.

kommunstyrelsen haft svårigheter med rekrytering och bemanning av främst visstidsanställda. Detta kan få konsekvenser på nämndens utförande av hemsjukvården däri inkluderat läkemedelshanteringen.

Omvårdnadsnämnden ska även, i egenskap av vårdgivare, säkerställa att det finns ett ledningssystem i enlighet med de krav som ställs i Socialstyrelsens föreskrifter. Centrala delar i ett ledningssystem är: a) processer och rutiner, b) egenkontroll, c) utredning och avvikelser samt förbättringar, d) dokumentationsskyldighet. Ledningssystemet vilar på att anställda är involverade i arbetet med ledningssystemet. Vad gäller läkemedelshantering innebär det att ledningssystemet på ett tydligt sätt ska beskriva rutiner för delegering och hantering av läkemedel samt hur utredning, avvikelser och förbättringar gällande läkemedelshantering ska ske. Vidare ska egenkontroll göras i syfte att säkra kvalitén i verksamheten. Kommunrevisionen har fått indikationer på att delar i nämndens ledningssystem inte fungerar tillfredsställande, vilket kan få konsekvenser på läkemedelshantering.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar att bedöma om omvårdnadsnämnden bedriver en läkemedelshantering inom hemsjukvården i enlighet med lagar och föreskrifter.

Följande revisionsfrågor används för att svara mot granskningens syfte:

- Omfattar befintligt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete läkemedelshantering?
- Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner för ordination och läkemedelshantering?
- Genomförs egenkontroller avseende hantering och ordination av läkemedel i enlighet med ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete?
- Sker rapportering av avvikelser kopplat till ordination och hantering av läkemedel samt sker en tillräcklig hantering av dessa?
- Säkerställs att hantering av läkemedel sker av behörig personal och i enlighet med delegation?
- Säkerställs att iordningställande och administrering eller överlämnande av läkemedel sker av behörig personal?

Granskningsresultat

PwCs samlade bedömning är att omvårdnadsnämnden inte helt har säkerställt att läkemedelshantering inom hemsjukvården sker i enlighet med lagar och föreskrifter. Närmare beskrivning av den samlade bedömningen återfinns i granskningsrapporten.

Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnas följande rekommendationer:

- Utveckla ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete så att det omfattar områden och dokumentation kopplat till att kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Detta för att efterleva gällande krav i SOSFS 2011:9
- Säkerställa att ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete är känt i alla verksamheter.
- Genomföra extern kvalitetssäkring i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2011:9).
- Vidta åtgärder för att få en fungerande avvikelshantering och systematiskt förbättringsarbete avseende läkemedelshantering.
- Analysera eventuella skillnader mellan olika stadsdelar vad det gäller läkemedelshantering och vidta åtgärder i de avseenden skillnader inte är motiverade.
- Säkerställa att delegerad personal har tillräckliga kunskaper för uppgiften.
- Säkerställa efterlevnad av gällande rutiner exempelvis
  - att det finns lokalt upprättade rutiner för respektive hemsjukvårdsområde i enlighet med rutin för läkemedelshantering
  - att *Rutin för läkemedelshantering inom hemsjukvården* revideras löpande i enlighet med vad som framgår i rutinen.
  - att egenkontroller inom hemsjukvården genomförs i enlighet med *Rutin för läkemedelshantering*.

Revisorerna begär nämndens yttrande

Med anledning av det som framkommer i granskningsrapporten vill revisorerna ha omvårdnadsnämndens kommentarer till de brister som noteras och de rekommendationer som rapporten innehåller.

Revisorerna önskar ett yttrande från nämnden senast 2023-06-29.

Revisorerna i Gävle kommun genom

Rosalie Carlen

Förtroendevald revisor

Yvonne Bäckius

Förtroendevald revisor

Gunilla Beckman Ljung

Revisionschef

Bilaga 1: Granskning hantering av läkemedelshantering inom
hemsjukvård och hemtjänst